

De amfibieën- en reptielen krant van Limburg

Mededelingenblad van de
Herpetologische Studiegroep Limburg
Van het
Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

RAVON

HERPETOLOGISCHE STUDIEGROEP LIMBURG

HSL excursie van 19 juni 2004: een herpetologisch grensgeval: Wellsche Hut.
Ook in 2005 weer op het programma (foto: H. Heijligers).

COLOFON

Herpetologische Studiegroep Limburg

De Herpetologische Studiegroep Limburg (HSL) werd 2 februari 1979 opgericht. De HSL stelt zich ten doel de inheemse Limburgse herpetofauna (amfibieën en reptielen) te beschermen in de ruimste zin van het woord.

Vanaf de oprichting wordt getracht met doelgerichte acties de bestaande biotopen voor amfibieën en reptielen te behouden danwel te herstellen. De Herpetologische Studiegroep besteedt daarnaast veel aandacht aan de voorlichting omtrent de biologie van reptielen en amfibieën.

De amfibeën- en reptielenkrant van Limburg

De amfibieën- en reptielenkrant van Limburg verschijnt tweemaal per jaar en wordt zoveel mogelijk verzonden per e-mail. Van personen waarvan geen e-mail adres bekend is, wordt een printversie opgestuurd.

U heeft een printversie ontvangen, maar u beschikt over e-mail? Geef u e-mail adres door aan Henk Heijligers: venray@nhgl.org

Redactie

De redactie bestaat uit Victor van Schaik (v.vanschaik@hetnet.nl) en Henk Heijligers (venray@nhgl.org). U bijdragen voor de volgende herpetokrant kunt u bij hen aanleveren.

Copij voor 2^e amfibieën- en reptielenkrant dient voor 15 oktober te zijn aangeleverd bij een van de redactieleden.

Bestuursleden HSL

Y. Damstra (voorzitter) Bosstraat 15 6071 XR Swalmen	D. Frissen (secretaris) Dopplerdomein 18b 6229 GN Maastricht	H. Heijligers Lottumseweg 27 5872 AA Broekhuizen
J. Hermans Hertestraat 21 6067 ER Linne	V. van Schaik St. Luciaweg 20 6075 EK Herkenbosch	H. van Buggenum Rijdsraat 118 6114 AM Susteren

VOORWOORD

Beste HSL-ers,

Het nieuwe jaar is weer begonnen. Ondanks het kwakkelweer begin dit jaar laten de eerste padden gelukkig nog op zich wachten. Ook wij hebben voldoende 'winterrust' nodig om gegevens door te kunnen geven en soortteksten voor de atlas te schrijven. Met de stuurgroep hebben we in december een jaarprogramma opgesteld voor 2005 met verschillende lezingen en excursies. Het resultaat is elders in dit krantje te vinden. De eerste lezing vindt plaats in maart en de tweede lezing in november. Meestal hebben we in november een varia-avond, maar deze is verplaatst naar september. Hierbij al een oproep om leuke verhalen en dia's te laten horen en zien. Het aantal excursies is iets hoger dan normaal, maar toch hopen we jullie op de meeste ervan te zien. We gaan weer veel verschillende hoeken van Limburg inventariseren. Let ook op de avond-excursie op 11 maart na de lezing van Ton Stumpell! We gaan uit van goede weersomstandigheden om op verschillende locaties het geroep van heikikkers te kunnen horen.

Tot ziens op 11 maart,

Ykelien Damstra

voorzitter Herpetologische Studiegroep Limburg

De Levendbarende hagedis zal ongetwijfeld in 2005 het pad kruisen tijdens een excursie van de HSL (foto: H. Heijligers).

ACTIVITEITEN-AGENDA 2005

Herpetologische Studiegroep Limburg

LEZINGEN:

Alle lezingen beginnen om 20.00 uur en vinden plaats het GroenHuis, Godsweerderstraat 2, 61041 GH Roermond (0475- 386470)

Vrijdag 11 maart:

Natuurbeheer voor reptielen en amfibieën moet anders door dr. Ton Stumpel

De eerste lezing van het jaar zal worden verzorgd door Ton Stumpel van het onderzoeksinstituut Alterra te Wageningen. Hij publiceerde in 2004 zijn spraakmakend proefschrift over het beheer van de inheemse herpetofauna. Ton vindt dat het natuurbeheer nog sterk verbeterd kan worden. De hoofdlijn van de lezing zal zijn dat er wordt uitgelegd welke eisen reptielen en amfibieën aan hun habitat stellen, hoe de huidige praktijk van het natuurbeheer is, waar deze botst met de belangen van de herpetofauna of niet goed genoeg is, en hoe je de situatie kunt verbeteren. Kortom: van groot belang voor iedereen die zich wil inzetten voor het beschermen van deze twee dieregroepen.

Vrijdag 9 september:

Varia-avond

Traditiegetrouw houden we in de tweede helft van het jaar een varia-avond. Daarop kan iedereen kort leuke resultaten van onderzoeken of vondsten presenteren. Ook is er gelegenheid tot het vertonen van dia's of (video-)films.

Vrijdag 11 november:

Verleden, heden en toekomst van de Boomkikker in Belgisch Limburg door Peter Engelen

Tijdens deze avond zal Peter Engelen, voorzitter van de Herpetologische werkgroep van Likona uit de doeken doen hoe het vergaan is met de Boomkikker bij onze westerburen in Belgisch Limburg. Op dit moment resteren er nog enkele kleine populaties. Wel worden er diverse maatregelen getroffen om de situatie te verbeteren. Of dit lukt horen we deze avond.

ACTIVITEITEN-AGENDA 2005

Herpetologische Studiegroep Limburg

EXCURSIES:

Alle excursies vertrekken om 10.00 uur, tenzij anders vermeld.

Vrijdag 11 maart

avondexcursie Heikikker

Aansluitend aan de lezing van de HSL in Roermond zullen drie excursie worden georganiseerd welke alle vertrekken om 22.30 uur bij het GroenHuis in Roermond.

- Excursie noord (Henk Heijligers): Zwart Water & Venkoelen
- Excursie midden (Ykelien Damstra): Galgenveen bij Kreuzmönchdorf
- Excursie Zuid (Denis Frissen): nader te bepalen tijdens lezing

Zaterdag 2 april:

Budel, dorplein (Harry van Buggenum)

Vertrek bij Grenspaal 168 aan de grensovergang langs de noordkant van de Zuid-Willemsvaart (168.6 - 359.6). Deze dag bezoeken we enkele kilometerhokken met tal van oeroude meldingen van onder andere Kamsalamander. Waarschijnlijk is in deze omgeving de laatste jaren weinig onderzocht, dus het wordt hoog tijd dit westelijke uithoekje met een inventarisatiebezoek te vereren.

Zaterdag 30 april:

Een herpetologisch grensgeval

Een drietal excursies worden georganiseerd in de grens van Limburg. Excursies ver met de omliggende

- Excursie Zuid: Vinpootsalamander (Denis Frissen). Vertrek Mechelen (192.9-311.9)
- Excursie Midden: De Witte Steen Vertrek parkeerplaats De Witte Steen, Reuver (grenspaal 429: 206,4;365,3)
- Excursie Noord: Wolfsvensche Berg, Wellsche Hut en Bergerheide (Henk Heijligers): Vertrek kerk Well (203.8-395.8)

Zaterdag 28 mei:

Ijzeren Rijn (Ton Lenders)

Excursie langs en over het spoor van Roermond naar bezoekerscentrum Meinweg. Gezocht wordt naar de meest westelijke vindplaats van Gladde slang, Adder, Hazelworm, Zandhagedis en Levendbarende hagedis. Vertrek: 10.00 uur vanaf Kitskensberg (199.0-354.3).

Zaterdag 4 juni:

Grensexcursie Luzenkamp-Elmpterwald (Ton Lenders)

Excursie vanaf de Manege Venhof naar het noorden tot De Lanck, genoteerd worden natuurlijk alle reptielen en amfibieën. Vertrek: 10.00 uur, Manege Venhof (203.8-353.2)

Zaterdag 25 juni:

Elsbeemden / Heesbeemden (Piet Zeegers)

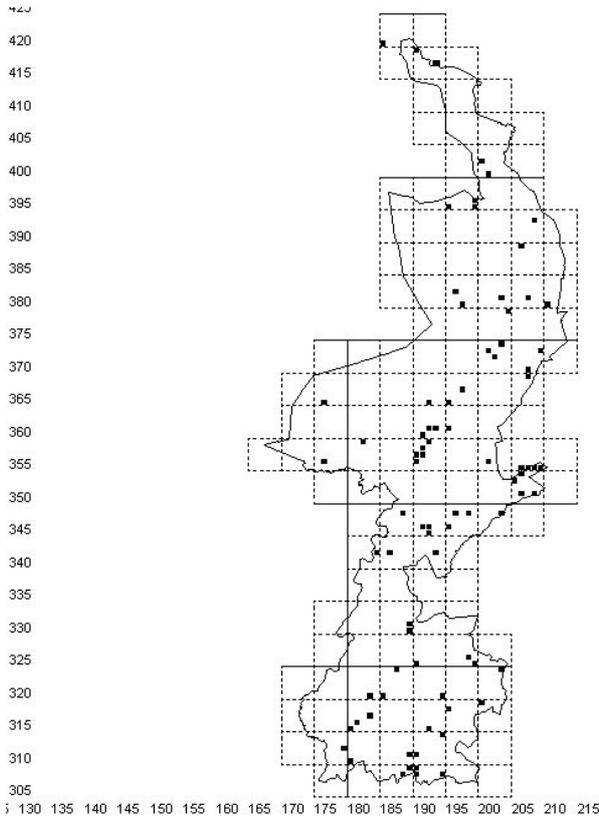
Jaarlijkse excursie met SBB. Vertrek om 10.00 uur bij het AC restaurant aan de Midden Peelweg (196.6-376.9)

Zaterdag 10 september of 17 september:

excursie Vlodrop-Station (Ton Lenders)

De excursie zal de omgeving van Vlodrop-Station (Loom- Sechseichen) inventariseren op het voorkomen van reptielen. Er worden ook enkele poelen geïnventariseerd. Vertrek: 10.00 uur vanaf Vlodrop-Station (208.7-351.6). Tijdens de HSL avond van vrijdag 9 september wordt de definitieve excursiedag bekend gemaakt.

TWEEDE OPROEP VOOR INHAALSLAG KAMSALAMANDER 2005

Beste HSL- Studiegroepleden,

In het vorige herpetokrantje is een oproep verschenen om onderzoek te doen in kilometerhokken met oude meldingen van Kamsalamanders (*Triturus cristatus*), ten behoeve van de zogenaamde Inhaalslag Habitatrichtlijn. Er hebben zich maar enkele vrijwilligers gemeld. Dus daarom nogmaals een overzicht van de kilometerhokken waarvoor recente waarnemingen moeten worden verzameld (km 176-356 tot en met 210-380). Het zijn er nog verschrikkelijk veel, namelijk 84 !! Heb je nog meldingen van na 1998 liggen of heb je zin om dit jaar een of meerdere hokken te onderzoeken? Meld je dan even bij: h.vanbuggenum @ hetnet.nl of bel 046 - 4495608.

kmax-p1	kmay-p1	kmax-p1	kmay-p1	kmax-p1	kmay-p1	kmax-p1	kmay-p1
176	356	189	331	194	308	202	372
176	365	190	308	194	314	203	324
179	312	190	309	194	320	203	348
180	310	190	311	195	318	203	374
180	315	190	325	195	346	203	381
181	316	190	356	195	361	204	379
182	359	190	357	195	365	205	353
183	317	190	419	195	395	206	351
183	320	191	346	196	348	206	354
184	342	191	357	196	382	206	355
185	320	191	358	197	367	206	389
185	420	191	360	197	380	207	355
186	342	192	315	198	326	207	369
187	324	192	345	198	348	207	370
188	308	192	346	199	325	207	381
188	348	192	359	199	395	208	351
189	309	192	361	199	396	208	355
189	311	192	365	200	319	208	393
189	330	193	342	200	402	209	355
201	400	193	361	201	356	209	373
		193	417	201	373	210	380

Harry van Buggenum

HSL-EXCURSIE IN HET DAL VAN DE GROOTE MOLENBEEK

Datum: 24 april 2004.

Locatie: Dal van de Grootte Molenbeek ten zuiden van Sevenum.

Deelnemers: Piet Zeegers (SBB), Nico Cuppen, Roy van Bussel, Harry van Buggenum en Victor van Schaik.

Rond de klok van tien 's morgens kwamen bovenstaande personen bijeen bij het AC-restaurant ten zuidwesten van Sevenum. Het doel was om een aantal poelen in terreinen van Staatsbosbeheer te inventariseren. Nog voordat de excursie was gestart werd in de Grootte Molenbeek bij het AC-restaurant een snoek (*Esox lucius*) van ongeveer een halve meter waargenomen. Onder leiding van Piet Zeegers (SBB) werd vervolgens een drietal gebieden bezocht. Gedurende deze inventarisatie werden behalve de aanwezige amfibieën ook andere soortgroepen (o.a. vissen, waterkevers, libellen, wantsen, dagvlinders en sprinkhanen) genoteerd. In dit korte overzicht worden enkel de waargenomen amfibieën en vissen genoemd.

Tijdens de excursie zijn tien poelen, verdeeld over drie verschillende terreinen, met behulp van steeknetten onderzocht. In het gebiedje de 'Bultenbroek' is één poel bemonsterd, in de 'Winkel' vier en in de Elsbeemden tenslotte zijn vijf poelen geïnventariseerd. De bezochte gebieden zijn gelegen in agrarisch gebied en zijn voedselrijk van aard. Ze bestaan met name uit extensief beheerde graslanden en verspreid gelegen bospercelen.

De Bruine kikker (*Rana temporaria*) is in acht van de tien poelen aangetroffen en hiermee de meest verspreid voorkomende amfibiesoort. Er werden uitsluitend larven (tot maximaal 100) en subadulte dieren gevangen.

Ook de Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) bleek algemeen voor te komen. In zeven poelen kon de soort worden aangetoond. De dichtheden waren echter over het algemeen laag. Een uitzondering vormde een zonnig gelegen, fraai begroeide weipoel in de Elsbeemden (200.078-377.651) waar achttien adulte dieren werden gevangen. In een ander zonnig gelegen weilandpoeltje in hetzelfde gebied (200.053-377.926) werd opmerkelijk genoeg een tweedejaars larve gevangen, waarschijnlijk als gevolg van een late eiafzet in het voorgaande jaar.

Van de groene kikkers werd de Middelste groene kikker (*Rana klepton esculenta*) in vier poelen waargenomen en de Poelkikker (*Rana lessonae*) in twee. De Poelkikker, een Rode lijst soort, kon in Bultenbroek en in de Elsbeemden worden aangetroffen. Beide malen werd één mannetje gevangen.

De Gewone pad (*Bufo bufo*) werd slechts in drie poelen, hoewel verspreid over de drie verschillende terreinen, gevonden. Het betrof alleen vondsten van larven, tot naar schatting 5000 in een poel in de Elsbeemden (199.912-377.734).

In vier van de (tien) onderzochte poelen werd vis aangetroffen. In drie gevallen (verspreid over de verschillende gebieden) ging het om de Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*), in één poel in de Winkel (199.294-376.782) werd één Amerikaanse hondsvij (*Umbra pygmaea*) gevangen.

Victor van Schaik

HERPETO-NETTEN

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg heeft drie herpetonetten (model Jan Jeucken, dus niet model RAVON) in bezit, deze netten zijn demontabel en kunnen uitgeleend worden aan leden van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg. U kunt de netten aanvragen door het liefst schriftelijk een aanvraag te doen aan het kantoor van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Antionette Duysters, Godswaerderstraat 2, 6041 GH ROERMOND of via e-mail: bureau@nhgl.org.

De netten dienen tijdens de Genootschapsdag en tijdens excursies van de HSL aanwezig te zijn tijdens de veldbezoeken en worden voor een bepaalde tijd uitgeleend. De netten kunnen na bestelling worden afgehaald in Roermond of Broekhuizen.

Henk Heijligers

FLORA- EN FAUNAWET ONTHEFFING 2005

De ontheffing in het kader van de Flora en Fauna-wet voor reptielen, amfibieën en vissen kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij:

Henk Heijligers

Lottumseweg 27

5872 AA Broekhuizen

e-mail: venray@nhgl.org

U dient duidelijk uw naam, adres, woonplaats en geboortedatum te vermelden. Nadrukkelijk wordt vermeld dat u deze ontheffing nodig heeft voor inventarisatiedoeleinden. Verder dient u bij de eigenaar van de te onderzoeken terreinen eveneens een ontheffing aan te vragen. Deze ontheffing dient door de persoon zelf te worden geregeld. Ontheffing die uitgeschreven zijn in 2004 zijn ook in 2005 nog geldig. U hoeft dan geen nieuwe ontheffing aan te vragen. Controleer uw ontheffing of deze nog geldig is.

Henk Heijligers